

Doktorn har ordet

Nagelsvamp

*Claes Ehinger, Distriktläkare
Vårdcentralen Blåsippan*

Problem med naglarna är vanligt och många tror att det alltid rör sig om svampsjukdom i naglar. Men det finns flera andra orsaker än svampangrepp till att naglarna blir sjuka. Ibland kan det av utseendet vara nästan omöjligt att avgöra om det är svamp som är orsaken eller inte och därför behövs en odling från nageln för att komma till rätt diagnos. Det är speciellt viktigt eftersom behandlingen vid nagelsvamp är tidsödande.

Ju äldre man blir desto större är risken för svampinfektion i naglarna. Det är en vanlig sjukdom och nån forskare har kommit fram till att det finns cirka 350 000 som är drabbade i Sverige. Den svamp det är fråga om är dermatofyter, eller på svenska trådsvamp. Det är vanligast på tånaglarna och svampen lever på keratin (hornämne) som finns i naglarna och i huden. Det är mindre vanligt med svampinfektion i fingernaglarna. Smittan får man i fuktig miljö, till exempel genom att gå barfota på fuktiga golv. Varma och täta skor gör att svampen trivs.

Oftast startar infektionen i huden under fötterna eller mellan tårna. Den ger från början oftast inga besvär varför det kan ta lång tid innan man blir medveten om att man är drabbad. Lite fjällning i huden kan vara tecken på svampinfektion men det finns många andra orsaker till sån fjällning. Fjällningen sprider sig till området runt naglarna för att sen engagera också nageln. Det är sällsynt att infektionen startar direkt i själva nageln. Om nageln från början har en skada så angrips den lättare.

Oftast drabbas stortånageln först. Undersidan av nageln angrips först och med start i kanterna. Nageln får en gul eller vit färg och blir ogenomskinlig i den del där svampen finns. Under nageln kan det samlas keratin och det brukar ge upphov till att det luktar illa. Om en större del av nageln drabbas så blir den ofta ordentligt förtjockad och den kan också gå sönder. När nageln blir förtjockad så blir det ett tryck från skorna vilket kan leda till smärta och svårt att gå.

En nagelförändring som bara drabbar ena stortån är sällan svampinfektion utan har någon annan orsak. Upprepade skador till exempel vid idrott eller klämskador kan se lika ut som svampinfektion. Även sjukdomar i huden som till exempel psoriasis kan se ut som svamp liksom exem som innefattar nagelbanden.

För att ställa en riktig diagnos krävs alltså att det görs ett odlingsprov från den angripna nageln. Innan det tas prov så bör nageln inte klippas och läkemedel mot svamp får inte ha använts föregående två veckorna. Inte heller får andra salvor användas för det kan störa odlingen. Tvål och vatten är helt OK. Provet utförs så att en så stor bit av nageln som möjligt klippas. Eftersom svampen finns under nageln så skrapas under den med en slev eller kniv. Både nageln och skrapet sänd för odlingsprov. Den här sortens svampar växer mycket sakta så det tar oftast 3-4 veckor innan det blir något svar på provet. Ibland kan laboratoriet göra en bedömning direkt med hjälp av mikroskop och då kommer förstås svaret rätt omgående. I ungefär en fjärdedel av proverna där det verkli-

gen finns svamp så utfaller provet negativt ändå, vilket kan bero på att det blev för liten mängd för att räcka så att svampen växte i laboratoriet.

En nagelsvamp läker inte ut av sig själv utan behöver behandling, men inte alltid med läkemedel. Genom att, efter fotbad, trimma och fila nageln och hålla huden omkring mjuk med mjukgörande kräm så kan det hela läka ut om angreppet inte är för stort. Det gäller dock att inte klippa för mycket nära nagelkanterna för då kan det bli nageltrång!

Är det ett större angrepp på nageln så krävs medicinsk behandling och här finns inga receptfria alternativ. Ett nagellack med svampdödande medel (Loceryl) fungerar om det är ett relativt ytligt angrepp. Behandlingen skall göras varje vecka och tar ungefär ett halvår. Slarvar man så får man börja om från början. Om det är en mer utbredd infektion så krävs tablettbehandling med Lamisil eller Sporanox, som är dom två alternativ som finns. Tre av fyra som behandlas med en kur av tabletter blir fria från sin svamp. Även här är behandlingstiden rätt lång. Den friska nageln växer ut långsamt och det kan ta upp emot ett år innan nageln är normal - och det även om behandlingen varit helt framgångsrik.

Claes Ehinger
Distriktsläkare